

Interreg

Alpine Space

ASTA#G

European Regional Development Fund

ASTAHG

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

PÔLE SERVICES
À LA PERSONNE

Provence-Alpes-Côte d'Azur
Le réseau des structures de services aux domiciles

PARTNERS

 UNIVERSITY
of SALZBURG

PROVINCIA
AUTONOMA
DI TRENTO

AREA
SCIENCE PARK

NIJZ National Institute
of **Public Health**

REGIONE DEL VENETO

ULSS 1
DOLOMITI

GINA
Geneva International Network on Ageing

EUROPEAN CENTRE FOR
SOCIAL WELFARE POLICY
AND RESEARCH

AKTIVNO IN ZDRAVO STARANJE V ODMAKNJENIH PODROČJIH

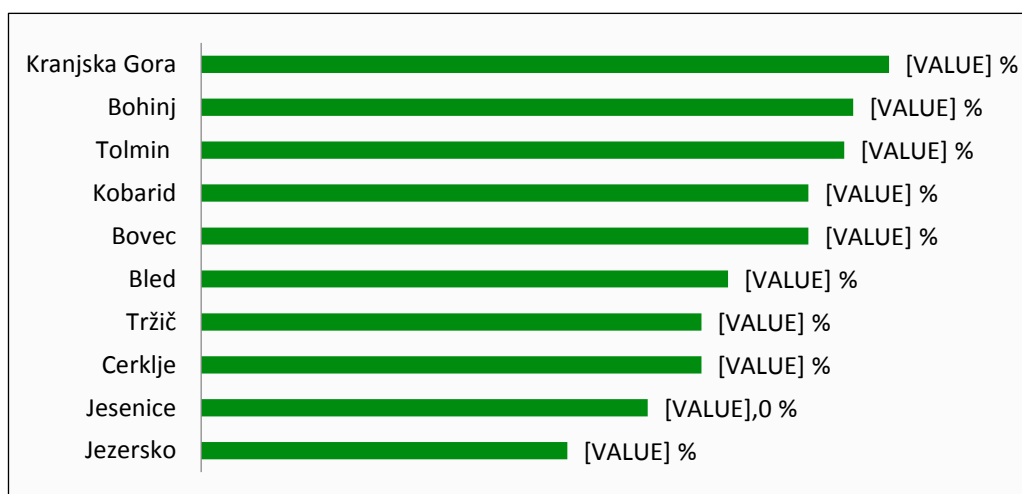
Alpska regija je eden največjih naravnih, gospodarskih in proizvodnih prostorov v Evropi z več kot 80 milijoni prebivalcev (16% prebivalstva EU) in ena najbolj privlačnih turističnih regij. Alpska regija vključuje pet držav članic Evropske unije in dve državi izven območja EU, ki se nahajata v osrčju edinstvene in znamenite gorske verige v središču Evrope. Številne regije na območju Alp sodijo med najbolj razvite na svetu, vsekakor pa je treba upoštevati dejstvo, da tudi alpski prostor zaznamujejo območja in regije, ki se nahajajo v vse prej kot zavidljivem položaju (Vir: Strategija EU za Alpsko regijo, <https://www.alpine-region.eu/>).

KAKO JE V SLOVENIJI ?

Slovenske Alpe predstavljajo pomemben življenjski prostor za preko 365.000 ljudi, ki v njem prebivajo. Slovenija se, tako kot cela Evropa, spoprijema s staranjem prebivalstva. Po napovedih Statističnega urada RS bo leta 2030 že četrtnina prebivalstva Slovenije starejša od 65 let, kar predstavlja velik izziv, tako za mesta kot za odmaknjena področja. (Vir: Strategija EU za alpsko regijo, Alpska konvencija v Sloveniji).

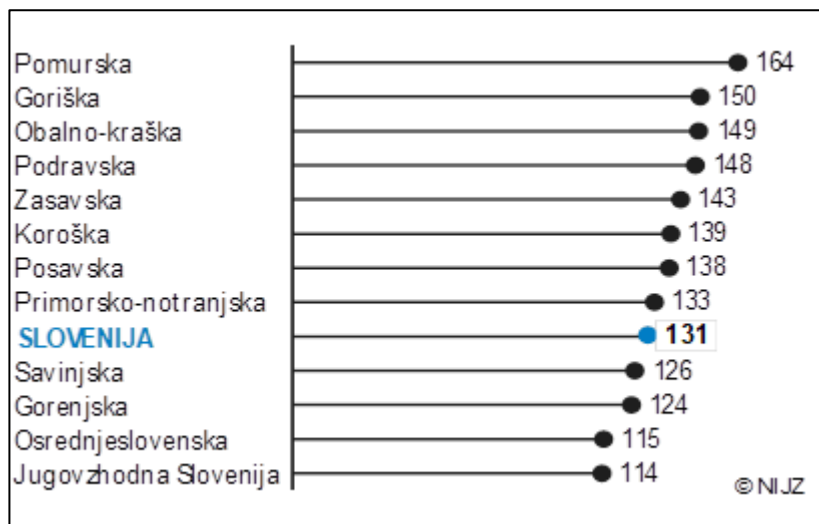
Povprečna starost prebivalcev alpskega prostora je zelo visoka, zlasti v gorskih območjih (Eurostat, 2013). Raziskave kažejo, da je med starejšimi največ takšnih, ki bi si želeli čim dlje ostati v svojem domačem okolju, pa naj bo to v mestu ali na podeželju. Iz geografskega vidika, bi ostajanje v domačem okolju pomenilo tudi ohranjanje življenja na podeželju. Pa vendar je dostopnost do storitev, kakovost življenja na podeželju ali v mestu različna.

Slika 1 predstavlja delež prebivalcev starih 80 let in več v izbranih občinah ki so vključene v ASTAHG projekt. Iz Severnoprimske regije so vključene občine Bovec, Tolmin in Kobarid iz Gorenjske pa občine Kranjska Gora, Jesenice, Bohinj, Bled, Tržič, Cerklje in Jezersko. Po podatkih Statističnega urada RS je delež prebivalcev starih 80 let in več v letu 2018 bil najvišji v Občini Kranjska Gora 7,7 % sledi ji Bohinj 7,3 % Tolmin 7,2 % Kobarid, Bovec z 6,8 %,...

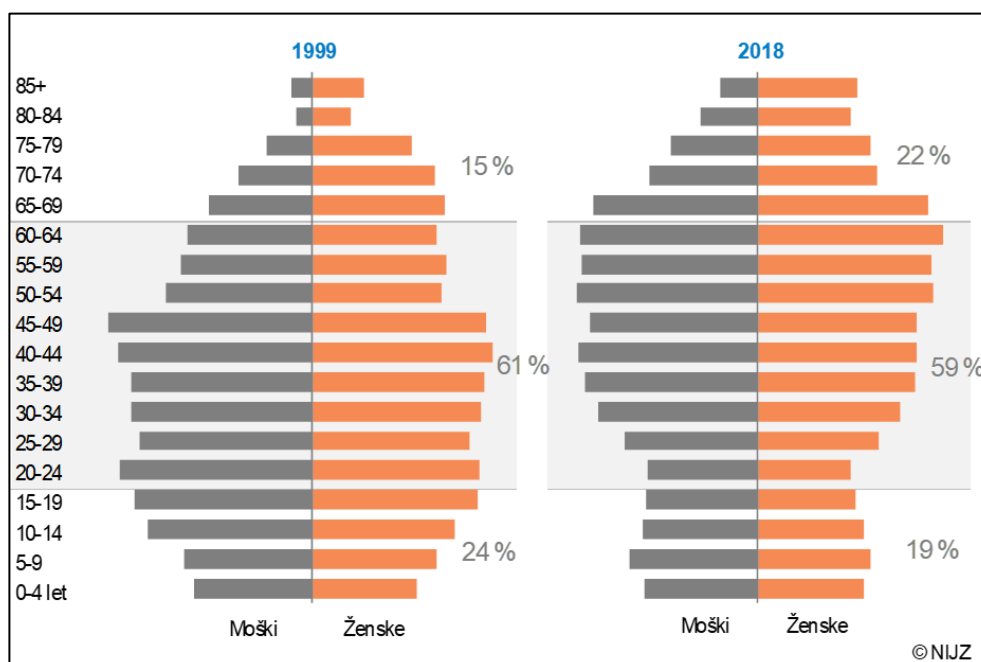
Slika 1: Delež prebivalcev starih 80 let in več v izbranih občinah v letu 2018 (vir: SURS)

Pomemben podatek je tudi indeks staranja prebivalstva. Gre za razmerje med številom oseb, starih 65 let ali več in številom oseb mlajših od 15 let. Slika 2 predstavlja indeks staranja po regijah za leto 2018. Na primeru Goriške regije vidimo, da je indeks staranja 150, kar pomeni, da je na 100 oseb mlajših od 15 let, v regiji prebivalo 150 oseb starih 65 let in več.

Slika 2: Indeks staranja po statističnih regijah, Slovenija, 2018

Za namen projekta ASTAHG sta bili pripravljene tudi primerjalni piramidi prebivalstva med letoma 1999 in 2018 (Slika 3), za izbrane občine Alpskega sveta. Slika nam jasno pokaže strukturno spremembo. Leta 1999 je bilo starejših nad 65 let 15%, v letu 2018 pa že 22%, mladih do 20 let je bilo v letu 1999 24%, v letu 2018 pa le 19%. Po starostni sestavi prebivalcev je Slovenija v nezavidljivem položaju, saj se delež mlajših od 20 let zmanjšuje (nizka rodnost), povečuje pa delež

Slika 3: Primerjava prebivalstvenih piramid posameznih občin alpskega področja Slovenije za leti 1999 in 2018

starejših od 65 let.

Mobilnost predstavlja izredno pomemben vidik aktivnega in uravnovešenega staranja. Starejšim omogoča vzdrževanje svojih vsakodnevnih praks, preko katerih se vključujejo v družbo. Vsak izmed nas, ne samo starejši, dnevno uporablja storitve pa naj bo to javni prevoz, nakup v trgovini, obisk zdravnika, šole, vrtca ... Dostopnost do teh storitev je na različnih območjih različna. V mestu so nam storitve lažje dostopne (npr. v Ljubljani. Imajo kavalirja, v mestih so tržnice, kjer je ponudba hitro dostopna in raznolika,...) na podeželju pa temu ni tako. Potrebno je veliko iznajdljivosti in usklajevanj, da uporabnik, do teh storitev, sploh lahko pride. Vse bolj redke so vaše trgovine in javni prevoz.

Dostopnost do storitev pomembno vpliva na kakovost življenja prebivalstva. Njihova razpoložljivost, kakovost, prostorska in cenovna dostopnost so ključnega pomena za ohranjanje prebivalstva v podeželskih in gorskih območjih, kot tudi za premagovanje socialne izključenosti, še posebej za starejših prebivalcev. (Viri: Izzivi zagotavljanja storitev splošnega pomena v 21. stoletju).

V Sloveniji se je aprila 2018 začel izvajati projekt ASTAHG, ki bo trajal do aprila 2021. Projekt prinaša informacije in orodja, ki bodo pomagala regijskim odločevalcem v alpskem prostoru pri izvajanju in vpeljavi politik aktivnega in zdravega staranja v lokalno okolje. Za doseg tega cilja pa je nujno sodelovanje posameznikov in lokalnih organizacij (nevladnih organizacij, delodajalcev...) pri prepoznavi priložnosti in širitvi idej dobrih praks.

V kolikor vas omenjeno področje zanima, se z njim ukvarjate ali bi se želeli z njim ukvarjati, ste vabljeni na spletno stran www.staranje.si, kjer lahko spremljate aktivnosti projekta in področja staranja.

Za kakršne koli informacije, smo vam na voljo na elektronskem naslovu aha.si@nijz.si.

Več o projektu ASTAHG si lahko preberete na spletnih straneh: <https://www.alpinespace.eu/projects/astahg/en/home> in <https://www.nijz.si/sl/projekt-astahg-mednarodnoupavljanje-aktivnega-in-zdravega-staranja-v-alpskem-prostoru>

Projektni partner projekta ASTAHG je Nacionalni inštitut za javno zdravje.